

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Gila Pál ügyvéd által képviselt szám alatti lakos felperesnek a dr. Kardkovács Kolos ügyvéd által képviselt szám alatti lakos I.r., és szám alatti lakos II.r. alperesek ellen vállalkozói díj megfizetése iránt a Fővárosi Bíróságon 6.UP.633.472/2005. szám alatt indult, és a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.061/2009/3. számú ítéletével befejezett perében az I.r. és a II.r. alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül együttesen az I.r. és a II.r. alperes részére összesen 400.000 (Négyszázezer) forint fellebbezési perköltséget, és felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a feljegyzett fellebbezési illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felperes egyéni cége a ... az alperesekkel 2001. május 1-én kötött vállalkozási szerződéssel elvállalta 26.500.000 forint + ÁFA átalányárért 2001. december 15-i befejezési határidővel a Sz. szám alatti tetőtér beépítéses lakóépület átalakítását, bővítését. A felperes a szerződésben kötbérfizetési kötelezettséget vállalt a már hatályon kívül helyezett 7/1978. (II.1.) MT rendelet szabályainak alkalmazásával. Az alperesek az eredeti megállapodásban nem szereplő munkák elvégzését is megrendelték a felperestől, így a szomszédos szám alatti épület tető felújítási és csatorna cseréjének munkáit is. 2002. május 20-án a felek az építési naplóban rögzítették megállapodásukat, miszerint az alperesek tartozása 3.200.000 forint + ÁFA volt, az eredeti szerződésből még fennmaradó munkákért, és az alperesek által megrendelt pótmunkákért. A felek megállapodtak abban is, hogy a teljesítési határidő 2002. június 30., míg amennyiben a felperes

2002. július 15-ig nem fejezi be a munkát, úgy napi 20.000 forint kötbért fizet. Az alperesek összesen 27.700.000 forintot fizettek a felperesnek. Mivel a felek között elszámolási vita keletkezett, a felperes 2002. július 12-én levonult az építkezésről, majd 2002. október 7-én 38.482.339 forintról számlát állított ki. Az alperesek 2002. október 15. és 2003. október 23. között több ízben felszólították a felperest a munka befejezésére, és a hibák kijavítására. Az alperesek 2003. november 8-a után más szakembereket bíztak meg a felperest terhelő munkálatok elvégzésével.

A felperes módosított keresetében 10.684.839 forint vállalkozói díj és járulékai megfizetésére kérte kötelezni egyetemlegesen az alpereseket.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Vitatták a felperes igényérvényesítési jogosultságát, és az összegszerűség tekintetében is alaptalannak tartották a felperes követelését. Beszámítási kifogásként hibás teljesítésből eredő árleszállítás jogcímén 616.683 forint, elmaradt munka ellenértékeként 5.386.420 forint, kötbérigény címén 9.620.000 forint, nem vagyoni kártérítés jogcímén 500.000 - 500.000 forint megfizetése iránti igényt terjesztettek elő.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes ... néven, de egyéni vállalkozóként kötött szerződést, ezért jogosult az igény érvényesítésére. Az elsőfokú bíróság számításai szerint a felperest - hibás teljesítés miatt levont 381.486 forintot figyelembe véve - 30.191.518 forint vállalkozói díj illette meg. Ebből levonva az alperesek által megfizetett 27.700.000 forintot, a felperes javára elszámolható vállalkozói díj összegét 2.491.518 forintban állapította meg. Az elsőfokú bíróság az alperesek által elmaradt munkák ellenértékeként érvényesített 5.386.420 forint, illetve 500.000 - 500.000 forint nem vagyoni kártérítés iránti igényt alaptalannak ítélte, ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy a felperest 2002. július 15-től 2003. november 8-ig terjedő időre - 481 napra, napi 20.000 forint alapulvételével - összesen 9.620.000 forint kötbér terheli. Az elsőfokú bíróság ítélete szerint a felperest megillető 2.491.518 forint vállalkozói díjjal szemben az alperesek a felperest terhelő 9.620.000 forint kötbérigényüket a 2.491.518 forint erejéig beszámíthatják, így erre tekintettel az alperesek vállalkozói díjfizetési kötelezettsége megszűnt, ezért a keresetet az elsőfokú bíróság, mint megalapozatlant elutasította.

A másodfokú bíróság jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az I.r., valamint a II.r. alperest egyetemlegesen 1.845.148 forint és járulékai megfizetésére kötelezte a felperes javára, és ennek megfelelően rendelkezett a

perköltség viseléséről. A jogerős ítélet indokolása szerint helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság a felperesnek járó vállalkozói díj összegét 2.491.518 forintban. A másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a felek az építési naplóba tett bejegyzéssel késedelmi kötbért 2002. július 15-től kezdődően kötöttek ki. A felperes azonban ezt megelőzően - 2002. július 12-én - levonult az építkezésről, így ráutaló magatartással elállt a szerződéstől, anélkül azonban, hogy erre jogszabálynál vagy szerződésnél fogva jogosult lett volna. A másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a felperes e magatartása folytán a szerződés teljesítése a felperesnek felróható okból (Ptk. 312. § (2) bekezdés) megghiúsult, amiből az következik, hogy a szerződés megghiúsulását követő időre késedelem miatti kötbér nem jár, az fogalmilag kizárt. A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a szerződés megghiúsulása esetére a Ptk. 312. § (2) bekezdése alapján a jogosult kártérítést, illetve a szerződésben kikötött 7/1978. (II.1.) MT rendelet szerinti megghiúsulási kötbért követelhet. A másodfokú bíróság számításai szerint a megghiúsulási kötbér összege 646.370 forint. A másodfokú bíróság ezt az összeget a 2.491.518 forintos hátralékos vállalkozói díjból levonva határozta meg az alperesek 1.845.148 forintos vállalkozói díjtartozását.

A jogerős ítélet ellen az alperesek éltek felülvizsgálati kérelemmel, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a keresetet elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a másodfokú bíróság iratellenesen, és téves jogi következtetésként helyezkedett arra az álláspontra, hogy a felperes a szerződéstől elállt, és e magatartása folytán a szerződés teljesítése a felperesnek felróható okból hiúsult meg (Ptk. 312. § (2) bekezdés). Álláspontjuk szerint - a másodfokú bíróság jogi következtetésével ellentétben - a felperes levonulása az építkezésről ráutaló magatartással történő elállásként nem értelmezhető, a felperes ugyanis nem elállt a szerződéstől, hanem a szerződés teljesítését megtagadta (Ptk. 313. §). Arra hivatkoztak, hogy miután a felperes nem elállt a szerződéstől - amelyre egyébként nem volt jogosult -, hanem a teljesítést megtagadta, ezért választhattak a késedelem és a lehetetlenülés jogkövetkezményei közül. Ők ennek megfelelően - a felperesi teljesítés megtagadása okán - a késedelem jogkövetkezményeit választották, és a kötbérigényük beszámítását kérték a felperest megillető vállalkozói díjigénnyel szemben.

Érvelésük értelmében az elállási jog ráutaló magatartással nem gyakorolható, és a felperes kereseti kérelme sem arra irányult, hogy egy felbontott szerződés alapján a felek közötti elszámolást rendezze a bíróság. Kifejtették, hogy a felperes az érvényes és hatályos szerződés alapján kérte a vállalkozói díja megfizetését. Szerintük a perbeli esetben a lehetetlenülés, mint szerződést megszüntető ok, és az elállás, mint lehetetlenüléshez vezető ok fel

sem merül, mivel a teljesítés akkor válik lehetetlenné, ha a szolgáltatás a szerződéskötést követően bekövetkezett okból nem teljesíthető, míg a perbeli esetben a szerződés megkötését követően nem következett be olyan ok - és illet a másodfokú bíróság sem jelölt meg az ítéletében -, amelynek következtében a szerződés a felperes által ne lett volna teljesíthető.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból jogszabálysértő.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában a rendelkezésre álló bizonyítékok helytálló és okszerű mérlegelése eredményeként állapította meg, hogy a felperes a szerződéstől nem állt el. A másodfokú bíróság az ítéletének indokolásában részletesen nem fejtette ki, hogy milyen bizonyítékok alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felperes „ráutaló magatartással elállt a szerződéstől”. A felperes a 2007. január 22-én tartott tárgyaláson a 12. sorszámú jegyzőkönyvbe foglaltan előadta, hogy „közben pénzügyi vitáink keletkeztek, és én azt mondtam alpereseknek, hogy amíg nem fizetnek ki, nem megyek vissza”. Helytállóan hivatkoztak az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben arra, hogy a felperes - a saját álláspontja szerint is az érvényes és hatályos - szerződés rendelkezései alapján kérte a vállalkozói díját.

Miután a rendelkezésre álló bizonyítékok nem utalnak arra, hogy a felperes el kívánt állni a szerződéstől, és ilyen nyilatkozatot sem szóban, sem írásban nem tett, és ráutaló magatartása sem irányult erre, ezért - a másodfokú bírósággal szemben - az elsőfokú bíróság állapította meg helyesen a tényállást, míg a másodfokú bíróság jogszabályt sértve jutott arra a következtetésre, hogy „a felperes ráutaló magatartással elállt a szerződéstől”.

A Ptk. 312. § (1) bekezdése értelmében a lehetetlenülés akkor következik be, ha a szerződés eredetileg nem irányul lehetetlen szolgáltatás teljesítésére, de utóbb olyan változás történik, amely miatt a szolgáltatás teljesítése nem lehetséges. A perben rendelkezésre álló bizonyítékok azonban ilyen változás bekövetkeztét nem igazolják. A teljesítés lehetetlenülésére a felperes maga sem hivatkozott. A felperes azon előadásából, miszerint „amíg nem fizetnek ki nem megyek vissza” okszerűen nem következik, hogy a szerződéstől a felperes el kívánt volna állni. A felperes a keresetében az általa kiállított számla, és az alperesek által ténylegesen megfizetett vállalkozói díjra figyelemmel kérte

kötelezni az alpereseket, amiből az következik, hogy nem állt el a szerződéstől.

A másodfokú bíróság az ítéletének indokolásában a 7. oldalon az utolsó előtti bekezdésben kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a felek szerződése értelmében az alperesek jogosultak voltak a vállalkozói díj 10 %-ának visszatartására a teljes körű befejezés időpontjáig, továbbá a Ptk. 306. § (5) bekezdése értelmében hibás teljesítés esetén is jogosultak voltak az ellenszolgáltatás arányos részét a kijavításig vagy a kicserélésig visszatartani. Az elsőfokú bíróság az aggálytalan szakértői vélemény alapján - a perben rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokkal összhangban -, megalapozottan állapította meg, hogy a felek közötti módosított megállapodásban foglalt valamennyi munka nem készült el, a felperes 2002. július 12-én anélkül vonult le a munkaterületről, hogy a szerelvényezési munkákon kívül további egyéb szerződés tárgyát képező munkákat teljes körűen elvégezte volna. Erre figyelemmel helytállóan hivatkoztak az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben arra, hogy a felperes - többszöri felhívás ellenére - a teljesítést jogos ok nélkül tagadta meg, ezért a Ptk. 313. §-a alapján választhattak a késedelem és a lehetetlenülés következményeinek alkalmazása között.

A rendelkezésre álló bizonyítékok szerint a felperes, mint kötelezett a levonulást követően nem kívánt teljesíteni, ugyanakkor a szolgáltatás teljesítése nem vált lehetetlenné. Erre figyelemmel jogszabályt sértve alkalmazta a másodfokú bíróság a teljesítés lehetetlenné válása során irányadó Ptk. 312. § rendelkezéseit.

A kifejtettek értelmében a másodfokú bíróság jogszabályt sértve állapította meg, hogy a felperes ráutaló magatartással elállt a szerződéstől, és hogy a felperes e magatartása folytán a szerződés teljesítése megghiúsult, míg az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a szerződéstől nem állt el, és a jogszabályoknak megfelelően állapította meg, hogy a felperest 2002. július 15-től 2003. november 8-ig 481 napra napi 20.000 forint alapulvételével 9.620.000 forint kötbér terheli. Ennek megfelelően a másodfokú bírósággal szemben az elsőfokú bíróság állapította meg helyesen a tényállást, és azt, hogy az alperes által beszámítható 9.620.000 forint kötbérigényre figyelemmel az alperesek vállalkozói díjfizetési kötelezettsége a felperessel szemben megszűnt. A Legfelsőbb Bíróság ezért a Pp. 275. § (4) bekezdése szerint a másodfokú bíróság jogszabályt sértő ítéletét hatályon kívül helyezte, és a jogszabályoknak megfelelő elsőfokú ítéletet hatályában fenntartotta. A Pp. 78. § (1) bekezdésének megfelelően kötelezte a felperest az alperesek részére az ügyvédi költségként felmerült fellebbezési perköltség, továbbá az általuk lerótt 110.800 forint felülvizsgálati eljárási illetékből, és ügyvédi munkadíjból adódó felülvizsgálati eljárási

költség megfizetésére. A 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a folytán a feljegyzett fellebbezési illetéket a felperes költségmentessége folytán az állam viseli.

Budapest, 2010. február 04.

Dr. Fehér Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Bartal Géza s.k. előadó
bíró, Csánitzné Dr. Csiky Ilona s.k. bíró